

Literatur hezkuntzaren goseak eta aseak nerabezaroan

TESTUINGURUA. Aukerak eta mugak

- Online, 3 astez, 15-20 orduko lana astero, EHUKo ikasgaien egitura.
- Gradu ugaritako ikasleak: 44 ikasle.
- Gradu horietan heziketa literarioaz edo literaturaren irakaskuntzaz formaziorik ez.
- Literaturen didaktika ikasgaia (Berrikuntza ikasgaian).

IBILBIDEA: bost geltoki

Sarrera

Eskolako
Literatura Kanona

Irakurketa lantzeko
jarduerak eta
prozedurak

Literatur lantegiak:
sorkuntza tailerrak

Proposamen
didaktikoa sortu.

LEHEN GELTOKIA.

SARRERA. Kokapena: taldearena eta heziketa literarioaren ikuspegiarena.

1. **ESPERIENTZIAK.** Literaturaren irakaskuntzaren inguruko **esperientziak** bildu (Batxilergora arte gutxitan esperientzia onik, Literatura hegemonikoetan gehiago landu, literaturen arteko zubirik ez, Hizkuntzako graduatan (Atzerriko hizkuntzetan oso gutxi).
2. **IRAKURLE-KOKAPENA.** Irakurketa kritiko kolektiboa.
3. **IKUSPEGIA.** Heziketa literarioaren inguruko kokapena.

PITZADURA

Idurre Eskisabel, *Goseak janak*, Susa, 2018.

Zoriona morrontza bat da
pitzaduraren gainean
dantzan gabtizan
funanbulista saldoarentzat

Erorien banda
eternala ez ezik infinitua.

- **Literatura kodeak.** Komunikazio literarioan testu-egitura eta testu-modalitate jakin batzuk trukutzen dira, eta beraz, literatura irakurtzen ikasteak genero literarioen kodeak (testu-egiturak, genero ezaugarriak eta abar) identifikatzea dakar. (**Metafora eta irudiak ardatz**).
- **Mundu sinbolikoak.** Literatura testuetan garaturiko eta proposaturiko sinboloek jabetzeko irakurleak (edo hartzaileak) literatura baliabideak eta literatura-kodeak identifikatzeko eta interpretatzeko gaitasuna garatu behar du. (**Pitzadura, dantza**).
- **Testuarte kotasuna.** Zenbait literatura testuetan eginiko aipuak, erreferentziak edo keinuak ulertzeko, irakurleak (edo hartzaileak) literatura testuen arteko zubiak eraikitzeko gaitasuna garatu behar du, eta baita mugimendu literarioen arteko zubiak eraikitzeko gaitasuna ere.

Literaturaren irakaskuntza Bigarren Hezkuntzan.

Irakasle literaturazaleon topaketa.

Irakaskuntza Masterra (UEU)

Iratxe Retolaza

Baiona

Adibideak:

Idazlearen beste testu batzuk

“prekaritate gorrira erorien banda gero eta zabalago, eusten ziotenena gero eta murriztago, euste hutsean gero eta autozentratuago, bakartuago” (2021).

Izurriaz, zirriborroen koadernotik

Literaturako beste testu batzuekin

- **Erorikoen banda:** Pott Banda, Lubaki banda, Itu banda.
Erorikoa kontzeptua: Metxa agirretartasunaren mintzoa da, hots, erorikoen oinazearen bozeramaile. Metxa lehen aldiz aurkeztu zitzaigun liburuan bertan esan bezala, “Agirretartasuna ez baitu sorlekuak ematen, baizik eta erorikoen minak” (IZAGIRRE 2002: 7).
- **Diziplinartekotasuna [diziplinartekotasun artistikoa].** Zenbait literatura testuren interpretazioan sakontzeko, premiazkioa da irakurleak (edo hartzaileak) literatura testuen eta bestelako diziplina artistikoen arteko zubiak eraikitzeko gaitasuna garatzea.

Itsasoan urak haundi

(Xabier Lete)

Zazpi senideko famili batean

arotza zen gure aita,

gure herriko alkate ez izan arren

lana egiten zuena.

Itsasoan urak haundi dire

murgildu nahi dutenentzat.

Gure herriko lanak haundi dire,

astun dire,

gogor dire

zaturik daudenentzat.

Markatzen ari diren bide nabarra

ez da izango guretzat

lehengo sokari ezarritik dagoen

oztopo bat besterik.

Hainbeste mendetako gure morrontzak

baditu mila tankera,

eta zuhur aukeratzen ez badugu

bertan galduko gera.

EZAGUTZA-GERUZAK

Komunikazio literarioan, bestalde, hainbat ezagutza bereganatu ohi ditu irakurleak, edo interpretazioa garatu ahal izateko, hainbat ezagutza behar ditu:

- **Ezagutza literarioa.** Literaturaren esparruari eta literaturaren historiari dagozkion ezagutzak eskaini behar zaizkio (mugimendu literarioak, idazle eta liburuen inguruko datuak...).
- **Ezagutza linguistikoa.** Hizkuntzaren baliabideei dagozkion trebetasunak behar ditu, edo eskaini behar zaizkio (hiztegia, egiturak, esamoldeak, baliabide erretorikoak...).
- **Ezagutza existentziala.** Kezka filosofikoak, edo bizitzaren inguruko hausnarketak garatzeko bideak eskaini behar zaizkio.
- **Ezagutza soziokulturala.** Testu literario gehienek ezagutza soziala, historikoa eta morala transmititzen dute.

BIGARREN GELTOKIA.

ESKOLAKO LITERATURA KANONA.

1. **NERABEZAROA ETA CORPUS LITERARIOA:** testu literarioak hautatzeko irizpideak.
2. **CURRICULUMA.**
3. **IKASMATERIALEN AZTERKETA ETA IKASMATERIALEN BILTEGIAK:** corpusaren hautua, curriculumean kokatzea, heziketa literarioaren alderdiak.

Literaturaren irakaskuntza Bigarren Hezkuntzan.

Irakasle literaturazaleon topaketa.

Irakaskuntza Masterra (UEU)

Iratxe Retolaza

Baiona

HIRUGARREN GELTOKIA.

LITERATURA LANTZEKO PROZEDURAK.

1. JARDUERA-EREDUAK: errutina literarioak, ibilbide sinbolikoak, ibilbide tematikoak, solasaldi dialogikoak, zirkulu literarioak...
2. ZIRKULU LITERARIOAK: 9 rol.

LAUGARREN GELTOKIA.

LITERATUR LANTEGIA: SORKUNTZA TAILERRAK

1. SORMEN-JARDUERA, EREDUAK: sorta.
2. SORMEN-TAILERRA: koebaluazioa.

BOSGARREN GELTOKIA.

PROPOSAMEN DIDAKTIKOA

BERRIKUNTZA IKASGAIAN: hiru adar nagusi gehitu,

- Alfabetatze multimodala: komikia eta poesia bisuala (kartelgintza).
- Kultur hezkuntza eta kultur transmisioa (Euskal Curriculumaren kokapena).
- Hezkidetza eta Kultur Kritika Feminista.